

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY TRZEBIECHÓW
NA LATA 2017-2020
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024**

Opracował zespół w składzie:

1. Ewelina Stelmaszyńska
2. Waldemar Łukomski
3. Daniel Seredyński

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
WYKAZ SKRÓTÓW	3
WSTĘP	4
STRESZCZENIE	6
1. PODSTAWY PRAWNE	9
1.1. PRAWODASTWO POLSKIE W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA	11
2. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA GMINY TRZEBIECHÓW	12
2.1. HISTORIA	12
2.2. POŁOŻENIE	14
2.3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	16
2.4. INFRASTRUKTURA SOCJALNA I KULTURALNA GMINY	18
3. OCENA STANU ŚRODOWISKA	21
3.1. ZASOBY PRZYRODNICZE GMINY TRZEBIECHÓW	21
3.2. UNIKATOWE EGZEMPLARZE FLORY I FAUNY WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE GMINY	25
3.3. EDUKACJA EKOLOGICZNA	27
4. TURYSTYKA I SPORT	28
5. ROLNICTWO	30
6. ŹRÓDŁA ZANIECZYSZCZEŃ ŚRODOWISKA NATURALNEGO	37
7. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	37
7.1 WODY POWIERZCHNIOWE	37
7.2. WODY PODZIEMNE	40
7.3. ZAOPATRZENIE W WODĘ	40
7.4. KANALIZACJA	41
8. HAŁAS	45
9. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	47
10. OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SUSZĄ	49
11. GOSPODARKA ODPADAMI	51
12. ANALIZA SWOT GMINY TRZEBIECHÓW POD WZGLĘDEM ŚRODOWISKOWYM	56
13. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE	57

WYKAZ SKRÓTÓW

POŚ – PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA

PROW – PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

NFOŚiGW – NARODOWY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I
GOSPODARKI WODNEJ

WFOŚiGW – WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I
GOSPODARKI WODNEJ

WIOŚ – WOJEWÓDZKI INSPEKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA

LZMiUW – LUBUSKI ZARZĄD MELIORACJI I URZĄDZEŃ WODNYCH

LGD – LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA

GZWP – GŁÓWNY ZBIORNIK WÓD PODZIEMNYCH

PSZOK – PUNKT SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW KOMUNALNYCH

DPS – DOM POMOCY SPOŁECZNEJ

OSP – OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA

WSTĘP

Ekologia i związane z nią zadania stanowią obecnie dla Polski jako członka Unii Europejskiej niewątpliwe wyzwanie zarówno dla administracji rządowej jak i samorządowej III RP. W związku z wejściem w życie nowelizacji ustawy – Prawo ochrony środowiska nastąpiła zmiana sposobu realizacji krajowej polityki ochrony środowiska. Obecnie jest ona prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych oraz za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska.

POŚ sporządza odpowiednio organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, a uchwała sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy. Projekt wojewódzkiego POŚ opiniowany jest przez Ministra Środowiska, powiatowego przez zarząd województwa, a gminnego przez zarząd powiatu.

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia POŚ jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. POŚ powinny stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu danej Jednostki Samorządu Terytorialnego. Niniejszy „Program Ochrony Środowiska dla gminy Trzebiechów” jest dokumentem stanowiącym podstawowe narzędzie prowadzenia polityki ekologicznej w Gminie. Realizacja zadań zawartych w programie powinna doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego, skutecznego zarządzania i gospodarowania środowiskiem oraz zapewnienie efektywnych rozwiązań i mechanizmów chroniących środowisko przed degradacją. Program ma także za zadanie stworzenie przesłanek i odpowiednich warunków na terenie gminy do realizacji zadań i wytycznych narzuconych samorządom gminnym przez obowiązujące w Polsce prawo oraz dyrektywy Unii Europejskiej.

Program Ochrony Środowiska (POŚ) określa politykę środowiskową, ustala cele i zadania środowiskowe oraz szczegółowe programy zarządzania i gospodarowania środowiskiem. Bierze się przy tym pod uwagę różne aspekty środowiska usystematyzowane podług priorytetów.

POŚ powinien spełniać rolę narzędzia w pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie zagadnień techniczno-ekonomicznych związanych z przyszłymi projektami.

Celami POŚ są także:

1. Rozpoznanie istniejącego stanu i przedstawienie propozycji zadań i projektów niezbędnych do kompleksowego rozwiązania problemów ochrony środowiska.
2. Ustalenie priorytetów i hierarchii ważności zadań na terenie gminy.
3. Przedstawienie rozwiązań technicznych, analiz ekonomicznych, formalnoprawnych dla proponowanych działań proekologicznych.
4. Wyznaczenie optymalnych i realnych harmonogramów realizacji całości planów inwestycyjnych Gminy ze wskazaniem planowanych źródeł finansowania.

Program określa dążenie do uzyskania w Gminie sukcesywnego z roku na rok ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla Program Ochrony Środowiska a dowodów jego osiągnięcia dostarcza ocena efektów działalności środowiskowej, dokonywana okresowo, co 2 lata.

STRESZCZENIE

Program ochrony środowiska jest sporządzony na mocy ustawy Prawo ochrony środowiska. Gmina należy do obszarów o niewielkim zaludnieniu, ekstensywnym zagospodarowaniu i słabym zurbanizowaniu. Udział gminy w obciążeniu i zanieczyszczeniu środowiska przyrodniczego regionu jest, zatem porównawczo niewielki. Dlatego też w Programie ochrony środowiska dominują cele i kierunki działań nastawione na ochronę środowiska w skali lokalnej. W Programie zawarte są zadania priorytetowe dla gminy Trzebiechów, które przyczynią się do rozwoju gminy zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Postawione przed gminą zadania mają być wykonane w dwóch etapach, pierwszy krótkookresowy do roku 2020 i drugi długookresowy do roku 2024. Cele te spełniają wytyczne zawarte w:

- Programie ochrony środowiska dla województwa lubuskiego;
- Polityce ekologicznej państwa;
- Programie wykonawczym do Polityki ekologicznej państwa na lata 2009 do 2012 z perspektywą na 2016.

Nadrzędnym celem Programu jest:

Rozwój gminy Trzebiechów bez szkody dla środowiska naturalnego

Zapewnia on poprawę standardu życia mieszkańców gminy. Gwarantuje wzrost gospodarczy i rozwój gminy przy jednoczesnym zachowaniu istniejących miejsc cennych przyrodniczo takich jak:

- obszary Natura 2000 (obszar ochrony siedlisk Kargowskie Zakola Odry PLH080012, Obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Środkowej Odry PLB080004 o powierzchni 33 677,8 ha),
- obszary chronionego krajobrazu "17-Rynny Obrzycko-Obrzańskie" oraz "21-Nowosolska Dolina Odry",
- rezerwat przyrody "Radowice",
- użytki ekologiczne: „Dzicze szuwały”, „Bagno rybnie z lusterkiem”, „Przy wale”
- pomniki przyrody.

Zadaniem Programu jest również wdrożenie wymogów Unii Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska oraz polepszenie jakości środowiska. Cel ten można osiągnąć poprzez realizację zadań szczegółowych.

W Programie przedstawione są cele polityki ekologicznej państwa, województwa lubuskiego oraz systemy zarządzania Programem i warunki finansowania działań proekologicznych. Kontrolą procesu realizacji Programu zajmuje się Rada Gminy – poprzez ocenę przekazywanego w cyklu dwuletnim raportu. Na bieżąco kontrolę tę sprawuje Wójt. System finansowania inwestycji proekologicznych w dużej części opiera się na pozyskiwaniu funduszy od instytucji ochrony środowiska. Do nich można zaliczyć:

- celowe fundusze ekologiczne,
- budżet państwa, budżety samorządowe: województw, powiatów, gmin,
- komercyjne instytucje finansowe, w tym banki udzielające kredytów na cele ekologiczne,
- pozostałe niekomercyjne krajowe instytucje finansowe (np. Środki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej),
- fundusze pomocowe Unii Europejskiej (np. PROW),
- zagraniczne instytucje finansowe i inne programy pomocowe.

Program zawiera charakterystykę ogólną obszaru gminy: położenie geograficzne, budowę geologiczną, geomorfologiczną oraz sytuację gospodarczą i demograficzną. Ponadto w Programie znajduje się diagnoza stanu poszczególnych komponentów środowiska, to znaczy zanieczyszczenie: powietrza, wody powierzchniowej i podziemnej, gleby. Jak również analiza szaty roślinnej, siedlisk zwierzęcych, obszarów chronionych oraz stopień uciążliwości akustycznej i promieniowania emitowanego przez stacje telefonii komórkowej i stacje radiowe. W Programie przedstawiony jest także aktualny stan gospodarki odpadami i gospodarki wodno – ściekowej.

Dokonując analizy stanu środowiska, w kolejnych działach Programu zostały wyznaczone cele polityki ekologicznej gminy Trzebiechów. Cele te powinny być realizowane poprzez działania priorytetowe, według podanego harmonogramu.

Cele polityki ekologicznej dla gminy Trzebiechów:

- ograniczenie emisji gazów do powietrza;
- poprawa gospodarki wodno – ściekowej gminy;
- ochrona środowiska przyrodniczego i krajobrazu;
- racjonalne gospodarowanie środowiskiem;
- zwiększenie aktywności obywatelskiej i podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Wyznaczone cele muszą być realizowane przez gminę oraz jednostki gospodarcze, przedsiębiorców, koło łowieckie i Nadleśnictwo Sulechów.

1. PODSTAWY PRAWNE

(stan na dzień 1 sierpnia 2016 r.)

Hierarchia aktów prawnych jest ważnym elementem państwa. Określa ona, bowiem ważność wybranych aktów. Ponadto pozwala na sprawne funkcjonowanie państwa, reguluje życie prawne, społeczne oraz polityczne. Najważniejszym aktem prawnym w każdym państwie jest konstytucja. Posiada ona szczególną moc prawną. Wszystkie inne akty prawne muszą pozostawać z nią w zgodzie i na niej opierać swoją moc.

Już sama Ustawa Zasadnicza zawiera przepisy odnoszące się bezpośrednio do ochrony środowiska. Art. 5 tej Ustawy głosi, że Rzeczypospolita Polska zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju. Natomiast art. 74 odnosi się m. in. do bezpieczeństwa ekologicznego i stanowi, że:

- Władze publiczne prowadzą politykę zapewniającą bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom;
- Ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych;
- Każdy ma prawo do informacji o stanie i ochronie środowiska;
- Władze publiczne wspierają działania obywateli na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska.

Podstawową ustawą dotyczącą ochrony środowiska jest Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 672 z późn. zm.).

Ustawa ta określa:

- zasady ochrony środowiska;
- warunki korzystania ze środowiska;
- obowiązki administracji publicznej związane z ochroną środowiska.

Jednym z obowiązków administracji samorządowej jest sporządzanie programów ochrony środowiska. W art. 17 ust. 1 ww. ustawy czytamy, że organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska (...).

Podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest gmina i to z punktu jej

widzenia szczególnie ważna jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 446). Art. 7 ww. ustawy wymienia cały szereg zadań własnych gminy. Wśród nich znajdują się także te dotyczące szeroko pojętej ochrony środowiska. Do obowiązków gminy z tego zakresu należą:

- zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty w zakresie ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej;
- zaspokajanie potrzeb w zakresie wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz.
- sprawy obejmujące gminną zieleń i zadrzewienia,
- sprawy odnoszące się do ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej.

Ponadto art. 18 tej ustawy nakłada na radę gminy uchwalanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Należy także podkreślić, iż wymagane jest, aby zadania podejmowane na szczeblu samorządowym przyczyniały się do osiągnięcia krajowych celów zapisanych w dokumentach strategicznych i programowych. Analogicznie, powiatowe POŚ powinny uwzględniać cele wojewódzkie, a gminne POŚ cele powiatowe. Wojewódzkie POŚ stanowią jedną z podstaw uchwalania planów działalności przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, a więc mają realny wpływ na to, jakie projekty inwestycyjne mogą zostać dofinansowane w danym województwie.

Wobec powyższego, Zarząd Województwa Lubuskiego opracował „Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 roku”, który uchwalony został w dniu 12 marca 2012 roku przez Sejmik Województwa Lubuskiego.

1.1. PRAWODASTWO POLSKIE W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polski.
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 446)
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne. (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 778 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 672 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 909 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 700 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym. (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 497 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska. (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 686 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 2100 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu. (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 625 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 250 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach. (Dz. U. z 2013 r. poz. 21 z późn. zm.).

2. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA GMINY TRZEBIECHÓW

2.1. HISTORIA

Źródło: regiopedia.pl

Pierwsza wzmianka o Trzebiechowie pochodzi z 1308 roku. Wówczas był on wsią książęcą. W 1442 roku został nadany czeskiemu rodowi rycerskiemu – Troschke. Od 1482 roku Trzebiechów leżał w Brandenburgii. We władaniu rodziny Troschków pozostawał do 1728 roku, kiedy zmarł ostatni z rodu – Konrad. W 1654 roku postawiono w Trzebiechowie kościół graniczny, z którego korzystali luteranie z pogranicza Śląska i Polski.

Rozwój sukiennictwa i znaczny wzrost ilości mieszkańców sprawił, że rodzina Troschków podjęła starania o nadanie miejscowości praw miejskich. W 1707 roku król pruski Fryderyk wyraził na to zgodę. Troschkowie w podzięce przemianowali nazwę - już – miasta na Friedrichshuld (Fryderykowa Łaska). Nowa nazwa jednak się nie przyjęła i w krótkim czasie przywrócono poprzednią. Do 1765 roku dobrami trzebiechowskimi władał ród von Schwerin. Wówczas kupił je hrabia Henryk von Reuss. Jego potomkowie byli blisko związani z pruskimi sferami rządowymi,

piastowali ważne stanowiska na dworze. W uznaniu zasług otrzymali tytuł książęcy. Rozwój przemysłu włókienniczego w Sulechowie i innych miastach, spowodował upadek sukiennictwa w Trzebiechowie, który w 1860 roku, ponownie stał się wsią. W latach 1903 Trzebiechowa, w sąsiedztwie terenów pałacowych księżna sasko – weimarska Maria Aleksandrina Reuss, żona ówczesnego właściciela dóbr trzebiechowskich, założyła sanatorium przeciwgruźlicze. Powodem tej decyzji była choroba płuc córki. Prowadzenie budowy zespołu powierzono miejscowemu lekarzowi dr Müllerowi. Autorem projektu budynków, utrzymanych w nurcie modnej wówczas secesji, był architekt z Zwickau Max Schöndler. Wystrój i wyposażenie wewnątrz zaprojektował, pozyskany do tego przedsięwzięcia staraniem księżnej, Henry van de Velde.

Do dzisiaj zachowały się oryginalne wzory stolarki drzwiowej, klatki schodowej, przeszkleń, mebli, kominka, polichromii i innych elementów wyposażenia. Wzniesiony staraniem właścicielki Trzebiechowa kompleks sanatoryjny, w krótkim czasie po jego powstaniu podupadł i został przekształcony w wiejską szkołę z internatem.

Po I wojnie światowej, gdy wśród miejscowej ludności nastąpiło nasilenie zachorowań na gruźlicę, powrócono do pierwotnej idei uzdrowiska. Po II wojnie światowej majątek przejął Skarb Państwa. Do 1965 roku dawne sanatorium użytkowane było zgodnie z jego pierwotną funkcją jako sanatorium przeciwgruźlicze. Następnie zorganizowano w nim oddział dla nerwowo chorych i rekonwalescentów Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Zielonej Górze. Od 1974 roku mieści się tu Dom Pomocy Społecznej, w którym obecnie mieszka 110 podopiecznych.

2.2. POŁOŻENIE

Rys. 1. Gmina Trzebiechów na tle Powiatu Zielonogórskiego

źródło: <http://administracja.mswia.gov.pl/adm/baza-jst/mapa-administracyjna/278,dok.html>

Gmina Trzebiechów położona jest w południowo-wschodniej części województwa lubuskiego w powiecie zielonogórskim. Współrzędne geograficzne gminy wynoszą 52° szerokości geograficznej północnej i 16° długości geograficznej wschodniej. Zajmuje 80,96 km² (0,58 % powierzchni województwa lubuskiego) i graniczy z następującymi gminami:

- od zachodu i północy z gminą Sulechów,
- od południa poprzez rzekę Odrę z gminą Zabór,
- od południowego zachodu z gminą Kargowa,
- od południowego wschodu z gminą Bojadła.

Rys. 2. Gmina Trzebiechów

Prawie cały obszar gminy leży na terenie Pradoliny Warszawsko-Odrzańskiej w mikroregionie zwany Kotliną Kargowską. Jedynie północne jej krańce stanowią skraj wysoczyzny lubuskiej. Gmina położona jest na lewym brzegu rzeki Odry na obszarze szczególnym, tj. w pierwszej strefie ochrony ujęcia wody dla Zielonej Góry. Fakt ten warunkuje ekologiczny charakter Gminy Trzebiechów, co jednocześnie stanowi jej niepodważalny atut.

Przeciętna wysokość na terenie gminy waha się od 50 do 90 m n.p.m. Sieć hydrologiczna w Kotlinie Kargowskiej jest bardzo bogata a główną jej osią jest rzeka Odra. Poza rzeką Odrą i Obrzycą oś hydrologiczną tworzą takie kanały jak:

- Głuchowski (10 327 m),
- Borkowski (9850 m),
- Młynówka (4988 m),
- Tomnica (5240 m).

Siedzibą organów gminy jest centralnie położona wieś - Trzebiechów. Odległość Trzebiechowa do stolic województwa: Zielonej Góry wynosi ok. 30 km, Gorzowa Wielkopolskiego ok. 100 km.

2.3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Gmina Trzebiechów jest gminą wiejską. Podzielona jest na 10 sołectw, które obejmują jedenaście wsi: Trzebiechów, Swarzynice, Podlegórz, Radowice, Ostrzyce, Borek, Mieszkowo, Głuchów, Głęboka, Ledno, Gębice.

Liczbę mieszkańców każdego sołectwa, procentowy rozkład liczby mieszkańców danych miejscowości względem ogółu mieszkańców Gminy Trzebiechów oraz liczba ludności według wieku w latach 2005-2015 prezentują poniższe tabele i wykres.

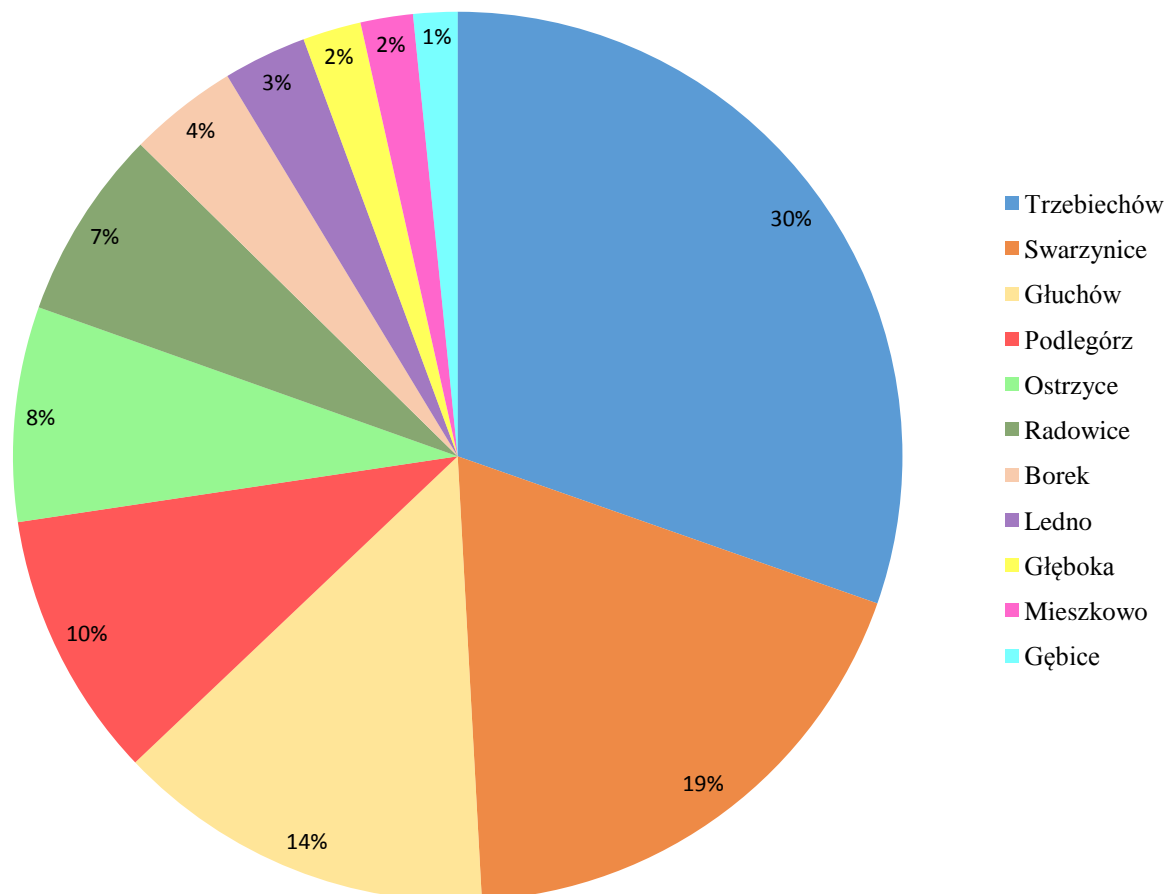
Tab. 1 Liczba mieszkańców poszczególnych sołectw gminy (31.12.2015 r.)

Sołectwo	Liczba mieszkańców
Trzebiechów	1003
Głuchów	455
Borek	131
Gębice	53
Głęboka	70
Ostrzyce	258
Podlegórz	321
Radowice	229
Swarzynice	610
Ledno	100
Mieszkowo	63
R a z e m	3293

Tab. 2 Liczba ludności według wieku lata 2005-2015

Grupa wieku	2005 rok	2010 rok	2015 rok
0 - 2	99	119	85
3 - 6	152	143	171
7 - 17	505	432	412
18 - 40	1142	1167	1189
41 - 64	1007	1046	1049
65 i więcej	396	349	387

Rys. 3 Procentowy rozkład liczby mieszkańców poszczególnych miejscowości

2.4. INFRASTRUKTURA SOCJALNA I KULTURALNA GMINY

Kultura

Corocznie w miejscowościach należących do Gminy Trzebiechów odbywają się różnego typu imprezy okolicznościowe i zabawy taneczne. Do największych przedsięwzięć tego rodzaju można tu zaliczyć Dożynki Gminne oraz Święto Indyka. Organizowane co rok sprowadzają do Gminy ogromną ilość osób zainteresowanych tymi wydarzeniami.

Zabytki i atrakcje

Źródło: regiopedia.pl

Gmina Trzebiechów może pochwalić się wieloma cennymi zabytkami oraz miejscami wartymi uwagi. Spośród nich można wymienić:

- neoklasycystyczny pałac w Trzebiechowie w stylu rezydencji francuskich, rodziny książęcej von Reuss,
- park dworski w Trzebiechowie w stylu angielskim położony wokół pałacu na obszarze 12 ha, z przyległą aleją dębową, którą tworzą dęby uznane za pomniki przyrody. Wiek tego drzewostanu szacuje się na ok. 200- 300 lat,
- wjazdowa brama pałacowa w Trzebiechowie,
- dawna ujeżdżalnia koni (obecnie hala sportowa) w Trzebiechowie,
- kościół w Podlegórzcu wybudowany w stylu neoromańskim z zachowaniem

większości kanonów architektonicznych dla stylu romańskiego,

- cmentarz z rodzinnym grobowcem rodziny Reussów położony w Podlegórzcu na wzgórzu górującym nad doliną Obrzycy,
- kompleks sanatoryjny w Trzebiechowie według projektu znanego Maxa Schündlera z dekoracją wewnątrz, meblami, sprzętami wszelkimi, detalami dekoratorskimi wykonanymi przez twórcę secesji w Europie Henriego van de Velde wielkiego belgijskiego projektanta sztuki użytkowej,
- zabytkowa oficyna z początku XIX wieku, służąca kiedyś jako karczma, w której obecnie mieści się Urząd Gminy,
- dzwonnica i dworek szlachecki z XIX wieku położony w miejscowości Swarzynice,
- rezerwat przyrody „RADOWICE”.

Ponadto w Trzebiechowie znajdują się:

- Zakład Gospodarki Komunalnej
- Trzebiechowski Ośrodek Kultury
- Ośrodek Pomocy Społecznej
- Zespół Edukacyjny (Przedszkole, Szkoła Podstawowa, Gimnazjum)
- Dom Pomocy Społecznej
- Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów
- Ośrodek Fizjoterapii, Zdrowia i Urody
- Gminna Hala Sportowa
- Posterunek Policji
- Ochotnicza Straż Pożarna
- Stacja paliw

3. OCENA STANU ŚRODOWISKA

3.1. ZASOBY PRZYRODNICZE GMINY TRZEBIECHÓW

Największym źródłem zanieczyszczeń środowiska naturalnego jest produkcja rolnicza oraz skupiska ludności, dlatego też rolnictwo i urbanizacja są wyznacznikami, którymi należy się posłużyć oceniając stan środowiska na danym terenie. Województwo lubuskie należy do najmniej zurbanizowanych regionów w Polsce. Także przemysł jest tutaj stosunkowo słabo rozwinięty. Z jednej strony implikuje to problemy natury społecznej (bezrobocie, ubogi rynek pracy), z drugiej jednak ma korzystny wpływ na czystość środowiska naturalnego. Gmina Trzebiechów nie posiada zakładów przemysłowych, które w znaczący sposób byłyby uciążliwe dla środowiska.

Południowo zachodnie tereny gminy Trzebiechów zlokalizowane są nad rzeką Odrą i wchodzi w skład Doliny Środkowej Odry. Dolina ta jest obszarem węzłowym 17 M w ramach europejskiej sieci ekologicznej European Ecological Network EECONET-PL o znaczeniu międzynarodowym. Podstawowym walorem tego obszaru jest fakt występowania dużej rangi ostoi ptaków i licznych dobrze zachowanych starorzeczy z bogatą roślinnością wodną.

54,9 % ogólnej powierzchni gminy, to jest 4447,2 ha podlega prawnej ochronie. Jest to część systemu obszarów chronionego krajobrazu, obejmujących południowo-wschodnią część województwa lubuskiego. W gminie Trzebiechów - chodzi tu o jej północną część – obszar o powierzchni 3781,4 ha, gdzie znajdują się fragmenty moreny czołowej fazy poznańskiej ostatniego zlodowacenia, o urozmaiconej rzeźbie i dość znacznych deniwelacjach, którą należy chronić przed dewastacją. W granicach gminy istnieją obszary chronionego krajobrazu „17-Rynny Obrzycko-Obrzańskie” oraz „21-Nowosolska Dolina Odry”. Miejsca te objęte są ochroną ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, są wartościowe ze względu na możliwość zaspokojenia potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Obszar chronionego krajobrazu „21-Nowosolska Dolina Odry”, został utworzony rozporządzeniem nr 3 Wojewody Lubuskiego z dnia 17 lutego 2005 r.

w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 9, poz. 172), zmienionym rozporządzeniem nr 24/08 Wojewody Lubuskiego z dnia 9 września 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 91, poz. 1373, rozporządzeniem nr 1/09 Wojewody Lubuskiego z dnia 13 stycznia 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 4, poz. 99). W myśl art. 21 pkt 3 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań w administracji publicznej w województwie (Dz. U. Nr 92, poz. 753 z późn. zm.) kompetencje związane z tworzeniem obszarów chronionego krajobrazu przekazane zostały sejmikowi województwa. Wobec powyższego ww. rozporządzenie nr 3 Wojewody Lubuskiego z dnia 17 lutego 2005 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu zmienione zostało uchwałą nr LVII/579/2010 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 25 października 2010 r. (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 113, poz. 1820), uchwałą nr XVII/157/11 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 grudnia 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Lub. Z 2012, poz. 98), uchwałą nr XXXIII/352/12 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 grudnia 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Lub. poz. 2867), uchwałą nr XXXIX/457/13 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 2 lipca 2013r. (Dz. Urz. Woj. Lub. Poz. 1728), uchwałą nr XLV/534/14 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 24 lutego 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Lub. Poz. 564).

Obszar chronionego krajobrazu „Rynny Obrzycko – Obrzańskie” został utworzony i zmieniany również jak powyższy, ale uchwałą XXIII/296/16 z dnia 12 września 2016 r. Sejmiku Województwa Lubuskiego, który uchwalił nowy obszar chronionego krajobrazu Rynny Obrzycko – Obrzańskie”.

Obszar chronionego krajobrazu jest przestrzennie wydzieloną jednostką o ściśle określonych granicach, poddaną ochronie ze względu na mało zniekształcone środowisko przyrodnicze, zachowujące zdolności równowagi biologicznej. Na obszarach chronionego krajobrazu zabronione jest fizyczne i chemiczne zanieczyszczenie środowiska.

Przyrodnicze walory tych terenów, zgodnie z przeprowadzonymi badaniami potwierdzają ich wysokie znaczenie w skali regionu, a w niektórych elementach także kraju. Wśród walorów decydujących o zasadności ochrony najwartościowszych przyrodniczo obszarów gminy Trzebiechów w formie obszaru chronionego

krajobrazu są:

- Liczne gatunki rzadkich oraz chronionych roślin, wśród których są gatunki zagrożone w Polsce oraz Europie;
- Zespoły i zbiorowiska roślinne, w tym wiele cennych i zagrożonych w skali kraju;
- Rzadkie w tej części kraju lasy na siedliskach wydmy;
- Liczne pomniki przyrody;
- Liczne populacje gatunków ptaków chronionych oraz innych zwierząt chronionych, w tym wiele ginących i rzadkich, mających tutaj swoje najliczniejsze stanowiska w regionie, istotne w skali Polski południowo-zachodniej.
- Jeden z większych i ważniejszych na terenie południowo-zachodniej Polski obszar krajobrazu polodowcowego;
- Znaczenie tego terenu w krajowych koncepcjach organizacji przestrzennego systemu ochrony przyrody ECONET – PL;
- Interesujący system hydrologiczny;
- Liczne, bardzo dobrze zachowane w regionie starorzecza;
- Coraz radsze na środkowej Odrze, a tutaj stosunkowo dobrze zachowane ekosystemy typowe dla dolin dużych rzek, w tym: starorzecza, kompleksy podmokłych łąk oraz łąk zalewowych;
- Wieloprzestrzenne ekosystemy podmokłych łąk, stanowiących ostoję licznych gatunków zwierząt i roślin;
- Mała gęstość zaludnienia;
- Nieznaczne zurbanizowanie;
- Zróżnicowane siedliskowo ekosystemy leśne;
- Unikalne w skali regionu walory krajobrazowe.

W gminie Trzebiechów znajduje się 1/3 powierzchni (18,59 ha) rezerwatu przyrody „Radowice”. Rezerwat utworzono rozporządzeniem Wojewody Lubuskiego Nr 5 z dnia 3 marca 2000 r.

Zgodnie z ustawą z dnia 16 października 1991 roku o Ochronie przyrody „rezerwat przyrody to obszar obejmujący zachowane w stanie naturalnym lub niewiele zmienionym ekosystemy, określone gatunki roślin i zwierząt, elementy

przyrody nieożywionej, mające istotną wartość ze względów naukowych, przyrodniczych, kulturowych bądź krajobrazowych”. Tworzenie rezerwatów ścisłych jest jedną z podstawowych metod ochrony przyrody w ramach tak zwanej strategii zachowawczej (konserwatorskiej). Strategia ta ma na celu utrzymanie obiektów o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych w stanie możliwie niezmienionym.

Rezerwat „Radowice” obejmuje tereny źródliskowe o bardzo urozmaiconej rzeźbie terenu, w większości porośnięty ok. 100-letnim lasem bukowym, w bardzo niewielkiej części łęgowym i olszowym na silnie urzeźbionej krawędzi wysoczyzny polodowcowej. Wyjątkowości rezerwatu dopełnia fakt występowania na jego terenie rzadkich, w większości chronionych gatunków grzybów, oraz liczne ginące gatunki ptaków (muchówka mała, siniak, dzięcioł zielony). W południowej części rezerwatu znajduje się niewielki zbiornik wodny, będący miejscem występowania żółwia błotnego. Przyrodniczymi i społecznymi uwarunkowaniami ochrony tego terenu są m. in.: położenie na nachylonych stokach rozcięć wysoczyzny morenowej, z czynnymi i nieczynnymi rynkami i cyrkami źródliskowymi, utworzenie rezerwatu z lasu gospodarczego, w którym m. in. zabiegi zachowały różnej postaci starodrzew.

Gminny zasób przyrody uzupełnia 12 pomników przyrody. Większość z nich stanowią okazy drzew lub grupy drzew. Pomnikami przyrody według art. 28 ustawy o Ochronie przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiątkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami.

Szczególną formą ochrony przyrody są parki podworskie. Są one obiektem zainteresowania zarówno z punktu widzenia ochrony kultury jak i ochrony przyrody. Park Trzebiechowski założony został w II poł. XVII wieku. Drzewostan (częściowo w wieku 200 lat) tworzy około 30 gatunków drzew. Oprócz gatunków rodzimych, które dominują, spotkać tu także można liczne gatunki egzotyczne jak: platan, kasztan jadalny, cypryśnik błotny, klon kanadyjski i inne.

3.2. UNIKATOWE EGZEMPLARZE FLORY I FAUNY WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE GMINY

Centralna i południowa część gminy położona jest w pradolinie Odry, w strefie, która przed regulacją rzeki podlegała corocznym regularnym zalewom wód powodziowych. Wody te były głównym czynnikiem, który bezpośrednio i pośrednio ukształtował charakter roślinności tego terenu. Na niniejszym obszarze obserwowany jest charakterystyczny strefowy układ roślinności, uformowany głównie poprzez długość i zasięg zalewów.

Na wilgotnych i mokrych łąkach koryta rzeki, odsłanianych jedynie w czasie najniższego stanu wód, pojawiają się efemeryczne zbiorowiska roślinności z klasy *Isoeto Nanojuncetea* z licznym udziałem roślin sitowatych i ciborowatych. Następny pas roślinności, na obszarach dłużej pozostających poza zasięgiem zalewu, tworzą zbiorowiska z klasy *Bidentetea*, z przewagą uczepów i rdestów. Miejscami występują tutaj zwarte łąny rzepichy ziemnowodnej.

Kolejną, licząc od brzegu rzeki strefą roślinności są zbiorowiska szuwarowe z klasy *Phragmitetea*, które zachowały się już tylko na obrzeżach starorzeczy. Tworzą je głównie wysokie turzyce, manna mielec, trzcina i tatarak. Spośród innych gatunków występują tutaj min.: żabieniec babka wodna, skrzyp bagienny, łączeń baldaszkowaty, ponikło błotne i inne. Zbiorowiska te sąsiadują przestrzennie z rozpowszechnionymi na międzywale, szczególnie w rejonie ujścia rzeki Obrzycy, zaroślami wierzbowymi tworzonymi głównie przez wiklinę oraz wierzbę kruchą. Resztki pierwotnych łągów wierzbowo-topolowych, zachowały się tylko w kilku miejscach w postaci niewielkich zadrzewień lub pojedynczych wierzb oraz topól.

Na licznych w dolinie Odry starorzeczach masowo występują: grązel żółty, grzybień biały, żabiżciek oraz liczne gatunki rdestnic. Na terenach znajdujących się poza wałami, nieobjętymi zalewami miejsce naturalnych zbiorowisk oczeretowych i lasów łągowych zajęły umiarkowanie wilgotne łąki z klasy *Molinio* – *Arrhenatheretea* z dominacją traw. Spośród rzadszych gatunków roślin występują storczyki szerokolistne.

Na północ od miejscowości Podlegórz położony jest kompleks leśny porastający tereny źródliskowe o bardzo urozmaiconej rzeźbie terenu, z fragmentami interesujących lasów bukowych oraz ze stanowiskami wielu gatunków roślin zielnych i grzybów.

Wzdłuż północnej krawędzi pradoliny rozciąga się pas wyniesień o ciepłej, południowej wystawie. Wyniesienia te porastają kserotermiczne murawy, szczególnie dobrze wykształcone na odcinku między Radowicami i Podlegórzem. Spośród rzadkich gatunków roślin występują tu min.: szafirek miękkiolistny, mikołajek płaskolistny, czyściec prosty i inne. W okresie przedwojennym część wzgórz zajęta była pod uprawę winorośli.

Położenie w dolinie rzek Odry i Obrzycy stwarza dogodne warunki gniazdowania dla wielu rzadkich i ginących gatunków ptaków. Na starorzeczach na południe od Swarzynic i Głębokiego gniazdują: wodnik i błotniak stawowy. Do ptaków prawdopodobnie lęgowych należą: płaskonos, cyranka i krakwa. W zaroślach wierzbowych i lęgach stwierdzono występowanie: strumieniówki, dziwoni i remizy. Zadrzewienia są także miejscem gniazdowania licznych ptaków drapieżnych: myszołowa, jastrzębia, kani rudej i czarnej.

Pradolina Odry stanowi ważny szlak wędrówkowy dla wielu gatunków ptaków, szczególnie wodnych i błotnych. Miejscem dogodnym dla zatrzymujących się stad kaczek, gęsi, traczy i siewek jest rejon ujścia Obrzycy. Starorzecza w dolinie Odry są również miejscem liczego występowania płazów, między innymi gatunków rzadkich takich jak: rzekotka czy kumak nizinny.

Umiarkowanie wilgotne łąki, leżące poza wałami rzeki Odry, stanowią miejsce gniazdowania wielu rzadkich gatunków ptaków. Stosunkowo liczne, szczególnie w okolicach Głuchowa są: czajka i kszczyk. Pojedynczo spotyka się świerszczaka i derkacza. W okresie wędrówek zatrzymują się tutaj liczne stada czajek, żurawi oraz ptaków drapieżnych. W kompleksie leśnym na północ od Podlegórz stwierdzono gniazdowanie między innymi: siniaka, dzięcioła zielonego i muchołówki małej. W niewielkim zbiorniku wodnym występuje żółw błotny.

Różnorodność krajobrazów i ekosystemów powoduje, że miejscową faunę uzupełniają również popularne gatunki ryb, takie jak sum czy miętus oraz inne nie wymienione wcześniej gatunki: płazów, gadów i ptaków. Faunę ssaków reprezentują przedstawiciele następujących rzędów:

- owadożerne – między innymi: jeż, ryjówka, kret;
- zajęczaki – m. in.: królik, zając;
- gryzonie – m.in.: nornik, wiewiórka, bóbr;
- parzystokopytne – m. in.: sarna, dzik;
- drapieżne – m. in.: łasica, kuna, wydra, lis, borsuk.

3.3. EDUKACJA EKOLOGICZNA

Edukacja ekologiczna obejmuje kształcenie na poziomie wychowania przedszkolnego, szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego. Uczniowie szkół redagują okolicznościowe gazetki np. z okazji Dnia Ziemi. Organizowane są także konkursy przyrodnicze, a młodzież aktywnie uczestniczy w corocznym „Sprzątaniu Świata” oraz w zbiorce materiałów wtórnych. W ramach ścieżek edukacyjnych organizowane są tzw. bloki ekologiczne (tematyczne), którymi zajmują się poszczególne klasy.

Od momentu tzw. „rewolucji śmieciowej”, tj. od 01.07.2013 r. w Zespole Edukacyjnym organizowane są konkursy dla dzieci i młodzieży związane z tematyką odpadów komunalnych.

Edukacja proekologiczna nie ogranicza się jedynie do młodzieży szkolnej, obejmuje także dorosłych. Prowadzona jest m. in. Przez pracowników Urzędu Gminy w postaci informacji przekazywanych na zebraniach wiejskich bądź za pośrednictwem gminnej strony internetowej, a także za pomocą ogłoszeń i ulotek.

Nowym i ważnym wyzwaniem dla edukacji jest zmieniająca się pozycja polskiego rolnictwa i wsi w związku ze zmodernizowaniem i nastawieniem na produkcję intensywną rolnictwa. Przemianom tym musi towarzyszyć zwiększenie świadomości ekologicznej rolników i zachowanie tradycji przyjaznego dla środowiska rolnictwa.

4. TURYSTYKA I SPORT

Atrakcje turystyczne gminy związane są głównie z walorami krajobrazowymi Kotliny Kargowskiej, dolin Odry i Obrzycy. Występująca tu gęsta sieć cieków wodnych z głównymi arteriami – rzeką Odrą i Obrzycą, zalesienie w wysokości 26 % ogólnej powierzchni gminy, lasy obfitujące w grzyby i dziką zwierzynę, znaczne wysklepienie terenu (Podlegórz i Radowice) – wszystko to tworzy doskonale warunki do turystyki pieszej i raj dla amatorów fotografii plenerowej. Ponadto turystykę gminną uzupełnia zasób zabytków z zespołem pałacowo-parkowym w Trzebiechowie.

Gmina dysponuje całorocznym obiektem noclegowym mogącym pomieścić 12 osób zlokalizowanym w sali wiejskiej w miejscowości Podlegórz. Nierozłącznym elementem bazy noclegowej jest komplet boisk sportowych (trawiaste boisko do piłki nożnej, cztery trawiaste boiska do piłki siatkowej i jedno plażowej), znajduje się tam także altana oraz miejsce na ognisko do wspólnych spotkań, a także cztery szpalery winorośli tworzące niewielką winnicę.

Propagowaniem kultury fizycznej w gminie zajmują się Trzebiechowski Ośrodek Kultury, pracownicy Urzędu Gminy, nauczyciele wychowania fizycznego miejscowych szkół. Corocznie organizowanych jest wiele imprez sportowych i rekreacyjnych. W Podlegórz, na rzece Obrzycy odbywają się cyklicznie Ogólnopolskie Mistrzostwa Spinningowe o Puchar Obrzycy organizowane przez Polski Związek Wędkarski z siedzibą w Zielonej Górze z udziałem kadry Polski.

W Gminie Trzebiechów funkcjonują następujące związki i kluby sportowe:

- Gminny Klub Sportowy „Piast – Parkowia” Trzebiechów (sekcja piłki nożnej dla grupy wiekowej 17 – 35 lat, biorącej udział w rozgrywkach „A” i „B” klasy);
- Trzebiechowski Stowarzyszenie Piłki Siatkowej rozgrywające swoje mecze w III lidze piłki siatkowej mężczyzn;
- Uczniowski Klub Sportowy „Piast – Parkowia” (sekcje siatkówki, koszykówki, tenisa stołowego, piłki ręcznej, piłki nożnej i sekcja szachowa).
- Gminny Klub Sportowy „Piast – Parkowia” Old Women, Old Boys, sekcje: fitness, siatkowa i piłki nożnej.

Działalność klubów i licznych sekcji sportowych opiera się na dobrze rozwiniętej infrastrukturze sportowej gminy. W jej skład wchodzi m. in. pełnowymiarowa Gminna Hala Sportowa oraz trawiaste boiska w Trzebiechowie, Głuchowie, Swarzynicach, Podlegórze.

W 2016 r. powstały z funduszy sołeckich dwie zewnętrzne siłownie w miejscowościach Radowice i Trzebiechów. Baza ta zapewnia podstawową możliwość rozwoju kultury fizycznej.

Cele i kierunki rozwoju

W zakresie turystyki i sportu celem operacyjnym zdefiniowanym w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebiechów jest modernizacja i rozbudowa bazy turystycznej, rekreacyjnej i sportowej, podniesienie standardu i jakości życia mieszkańców gminy a przez to także poprawa jej atrakcyjności turystycznej. W 2015 roku została wybudowana ścieżka rowerowa o długości 1 km pomiędzy miejscowościami Trzebiechów i Swarzynice. Jest to pierwszy etap zamierzenia mającego na celu poprowadzeniu przez całą gminę ścieżki rowerowej łączącej sąsiednie gminy.

5. ROLNICTWO

Powierzchnia gminy według granic administracyjnych wynosi ogółem 8096 ha, z czego na użytki rolne przypada 4716 ha. Lasy oraz grunty zadrzewione ogółem zajmują 2334 ha, pozostałe grunty i nieużytki obejmują łącznie 1046 ha powierzchni gminy. Użytki rolne stanowią zatem 58,3 % ogólnej powierzchni, w tym grunty orne 45,3 %. Lasy to 28,8% powierzchni ogólnej gminy Trzebiechów.

Tab. 3 Udział gruntów na terenie gminy Trzebiechów

Wyszczególnienie	Ogółem		W tym gospodarstwa indywidualne	
	w ha	w odsetkach	w ha	w odsetkach
Ogółem	8096	100,0	3586,00	100,0
Użytki rolne	4716	58,3	3325,00	89
- grunty orne	3668	45,3	2440	68,8
- sady	29	0,4	29,00	0,8
- łąki	754	9,3	607,00	17,9
- pastwiska	265	3,3	224,00	6,7
Lasy i grunty leśne	2334	28,8	108,00	3
Grunty zabudowane i zurbanizowane	379	4,7	193,00	5,4
Grunty pod wodami	307	3,8	25,00	0,6
Pozostałe	360	4,4	71,00	2

Gmina Trzebiechów charakteryzuje się stosunkowo dobrymi glebami – 66,5 % areалу stanowią gleby III i IV klas. Utrudnieniem w gospodarowaniu użytków rolnych są min. gęsta sieć cieków wodnych oraz znaczne zróżnicowanie użytków występujących na stosunkowo niewielkich powierzchniach. Powodowane to jest przez geologiczne ich pochodzenie i znaczne zróżnicowanie poziomów wód gruntowych. Poniżej charakterystyka gruntów gminy w ujęciu tabelarycznym.

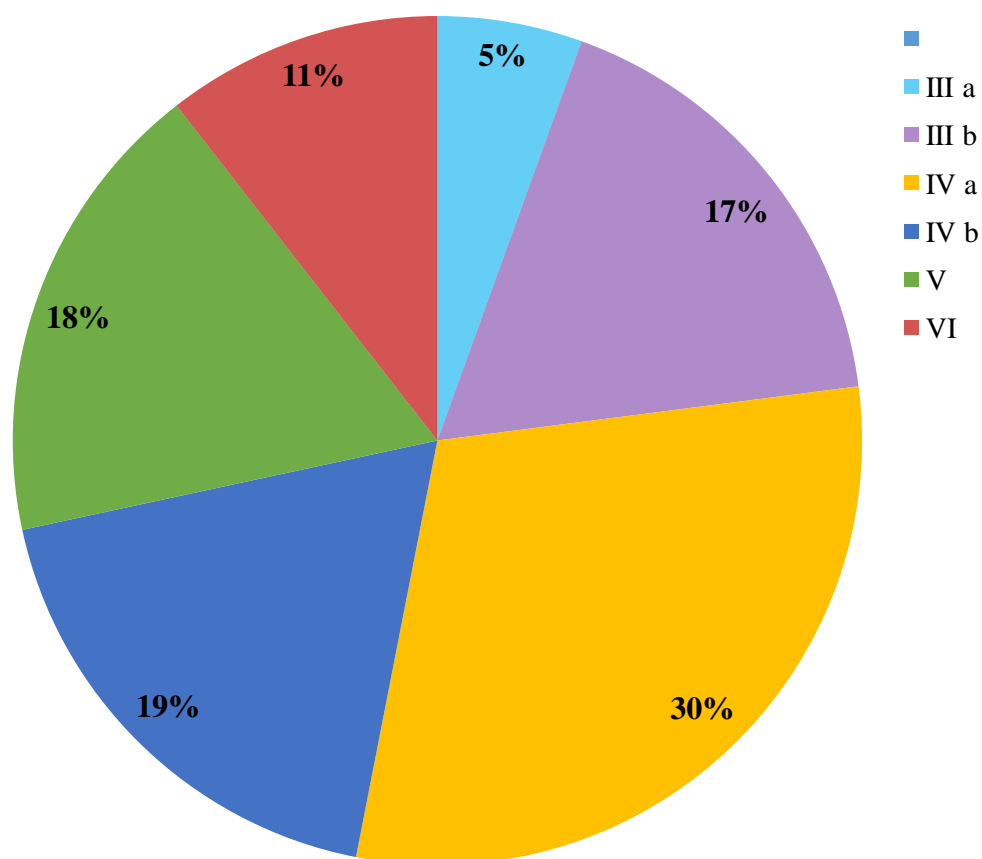
Tab. 4 Wszystkie użytki rolne

Gmina	Procentowy udział poszczególnych klas bonitacyjnych gruntów				
	Użytki rolne				
	I - II	III	IV	V – VI	Razem
Trzebiechów	0,0	19	47	34	100

Tab. 5 Grunty orne

	Klasy bonitacyjne gruntów ornych							
	II	III a	III b	IV a	IV b	V	VI	Razem
Powierzchnia [ha]	0,0	200	640	1112	676	655	385	3668
Struktura w %	0,0	5,5	17,4	30,3	18,5	17,8	10,5	100,0

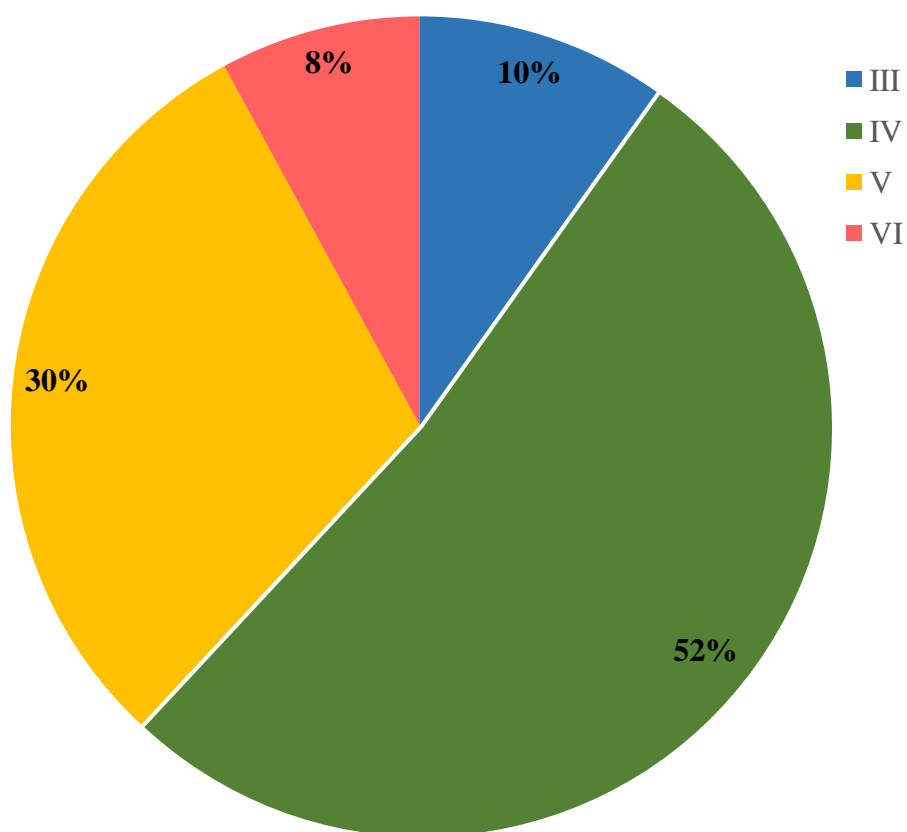
Rys. 4 Procentowy rozkład gruntów ornych

Tab. 6 Użytki zielone

	Klasy bonitacyjne użytków zielonych, powierzchnia w ha					
	II	III	IV	V	VI	Razem
Powierzchnia [ha]	0,0	100	529	309	81	1019
Struktura w %	0,0	9,8	51,9	30,4	7,9	100,0

Rys. 6 Użytki zielone

Tab. 7 Jakość gruntów pod względem bonitacyjnym w poszczególnych obrębach

Lp.	Miejscowość	Powierzchnia ogółem	Ilość użytków rolnych	% udział poszczególnych klas bonitacyjnych				
				Użytki rolne				
				III	IV	V	VI	Razem
1	Borek	346,01	272,69	9,3	46,9	27,5	16,3	100,0
2	Gębice	186,06	168,50	14,9	53,7	12,9	18,5	100,0
3	Głuchów	2175,83	1404,53	18,9	48,2	19,6	13,3	100,0
4	Mieszkowo	150,95	125,97	12,9	67,0	13,7	6,4	100,0
5	Ostrzyce	787,13	604,38	4,8	43,8	39,9	11,5	100,0
6	Podlegórz	961,83	516,58	18,3	58,7	15,7	7,3	100,0
7	Radowice	907,74	370,72	27,8	46,0	17,0	9,2	100,0
8	Swarzynice	1253,09	740,86	31,7	39,9	19,2	9,2	100,0
9	Trzebiechów	1327,36	511,77	23,4	41,5	22,8	12,3	100,0
Razem		8096	4716	19,4	47,1	22,0	11,5	100,0

Jak wynika z wyżej przedstawionych zestawień najwyższy udział gleb bonitowanych w klasach III – IVb (powyżej 70%) występuje w obrębach Mieszkowo, Podlegórz, Radowice i Swarzynice. Znacznie słabiej bonitowane gleby występują w obrębach Ostrzyce i Borek, udział klas III b – IV b na poziomie 48,6 i 56,2 %.

Tab. 8 Charakterystyka gospodarstw rolnych wg grup obszarowych.

Ogółem	do 1 ha	1 - 5 ha	5 – 10 ha	10 – 20 ha	20 – 50 ha	50 100 ha	100 i więcej
829	463	216	61	49	21	9	10

Średnia powierzchnia gospodarstwa w gminie Trzebiechów wynosi 6,15 ha, w tym użytków rolnych 5,69 ha. Nie biorąc pod uwagę właścicieli nieruchomości do 1 hektara na uwagę zasługuje znaczna ilość gospodarstw o powierzchni od 1 – 5 ha.

Niezasadne jest ich dalsze utrzymywanie, ponieważ uzyskiwana w nich produkcja rolna nie zapewnia środków do życia i całkowicie uniemożliwia inwestowanie w postęp i modernizację. Przy tworzeniu lepszych warunków dla produkcji warzyw, owoców i hodowli małych zwierząt z jednoczesnym łączeniem się podmiotów w większe grupy istnieje możliwość przetrwania ich na rynku przez pewien okres, w dalszej perspektywie konieczne jest jednak tworzenie gospodarstw obszarowo większych. W rzeczywistości większość właścicieli tych gruntów nie gospodaruje na nich a wdzierzawia większym rolnikom. Pomimo wysokiego wskaźnika bonitacji niekorzystnie kształtuje się struktura zasiewów głównych ziemiopłodów.

Tab. 9 Powierzchnia zasiewów głównych ziemiopłodów wg sprawozdania R-05/G

Wyszczególnienie	Ogółem	
	w ha	w odsetkach
Ogółem	3500	100,0
Zboża ogółem	2800	80
* w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	2500,00	71,4
Ziemniaki	80	2,3
Przemysłowe	432	12,3
* w tym: buraki cukrowe	2	0,05
Rzepak i rzepik	430	12,6
Pastewne	10	0,3
Pozostałe (gorczyca, łubin, gryka)	178,00	5,1
W tym warzywa	9,00	0,3

Wysoki udział zbożowy (80%), przy niewielkim obszarze okopowych - ziemniaki (2,3%), przemysłowe łącznie z burakami (niepełna 12,3%) przy śladowej powierzchni roślin strączkowych niekorzystnie wpłynie w latach następnych na

utrzymanie gleb we właściwej strukturze. Gospodarstwa większe obszarowo zapewnią właściwą strukturę zasiewów, umożliwią właściwy sposób nawożenia, stosowanie nawozów organicznych i prawidłową gospodarkę środkami chemicznymi ochrony roślin. Spowodowane jest to chęcią uzyskania lepszych zbiorów, ale także wymaganiami jakie nakłada na rolników Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa jako dysponenta środków finansowych wypłacanych w formie dopłat bezpośrednich. Należy także zauważyć, iż na terenie gminy znacznie rozwinęła się hodowla drobiu. Aktualnie w gminie są trzy ферmy drobiu o łącznej obsadzie ok. 50 tysięcy sztuk.

Kotłownia na biomasę

Inwestycją o szczególnym znaczeniu dla ochrony środowiska i mocno związaną z produkcją rolniczą jest budowa kotłowni na biomasę o mocy 1 MW. Warto poświęcić jej więcej uwagi, gdyż jest to jedna z pierwszych tego typu instalacji powstałych na terenie województwa lubuskiego.

Kotłownia zastąpiła dotychczasowy piec opalany olejem opałowym i została wybudowana celem zapewnienia racjonalnego zagospodarowania zbędnych ilości słomy oraz ograniczenia emisji odpadów powstałych w procesach ogrzewania. Słoma jest najtańszym i odnawialnym paliwem. Spala się niemal całkowicie a zawarte w słomie ciepło wykorzystywane jest w sposób optymalny. Oprócz słomy kotłownia może spalać także trociny, zrębki drzewne, wierzbę energetyczną, odpady lniane oraz inne rodzaje biomasy.

We wsi Trzebiechów zainstalowane zostały dwa kotły o mocy 500 kW każdy, które dostarczają energię i ciepłą wodę do kompleksu zabytkowego o kubaturze 40000 m³. Na kompleks ten składają się: Zespół Edukacyjny, hala sportowa wraz z zapleczem, gabinet rehabilitacji, biblioteka, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Trzebiechowski Ośrodek Kultury i jedno mieszkanie.

Kotłownia zużywa około 600 ton słomy rocznie w formie okrągłych balotów o średnicy 150–170 cm, prostokątnych bel o wymiarach 180x70x120 cm lub 80x40x40 cm. Paliwo to przechowywane jest w adoptowanym magazynie po byłych

zakładach zbożowych. Zapas paliwa wystarcza na dwa tygodnie, zostaje uzupełniany dostawami od rolników z gminy Trzebiechów według ustalonego harmonogramu. Budowa kotłowni i modernizacja systemu ciepłowniczego w niemałym stopniu przyczyniły się do poprawy stanu środowiska naturalnego na terenie gminy. Redukcja emisji CO₂ do atmosfery jest znaczna. Szacuje się, że oszczędności wynikłe z przejścia z ogrzewania węglowego, olejowego i elektrycznego na opalanie słomą wynoszą około 40 – 50 tys. zł rocznie.

Inwestycja zrealizowana została przy współpracy szeregu firm i instytucji, m. in. EKO Funduszu Warszawa, NFOŚiGW Warszawa, WFOŚiGW Zielona Góra, ZPUH GRAJAN Węgrowiec, Lubuskiego Urzędu Marszałkowskiego i Wojewódzkiego, starostwa powiatowego i Urzędu Gminy Trzebiechów.

Na dzień dzisiejszy kotłownia już dwa gruntowne remonty jednak czas jaki ubiegł od jej pierwszego uruchomienia oraz postępy w dziedzinie np.: wydajności urządzeń ciepłych skłaniają nas ku konieczności przeanalizowania pilnej modernizacji kotłowni. Wydajność pieców, sposób podawania słomy, systemy odpylania to technologie które mogłyby być unowocześnione. Zgodnie z dokumentacją projektową modernizacji kotłowni alternatywą dla opalania biomasą mogłyby być kolektory słoneczne lub pompy ciepła. Jednak zgodnie z dzisiejszymi realiami koszt wytworzenia energii końcowej w takim samym okresie najmniejszy jest dla kotłów opalanych słomą.

6. ŹRÓDŁA ZANIECZYSZCZEŃ ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Największym miejscowym źródłem zanieczyszczeń jest zakład w Cigacicach (gmina Sulechów) – „Rockwool” sp. z o. o. Niekorzystny wpływ ww. zakładów potęgują dominujące wiatry z kierunku zachodniego.

Wody rzeki Obrzycy utrzymują się w II i III klasie czystości pod względem fizyko-chemicznym i bakteriologicznym. Główne źródła znajdujące się na terenie Zlewni Kanału Południowego Obry. Głównymi czynnikami wpływającymi na zanieczyszczenie środowiska w gminie są:

- nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa,
- rolnictwo bazujące głównie na nawozach sztucznych,
- transport samochodowy,
- kotły centralnego ogrzewania opalane węglem.

7. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

7.1 WODY POWIERZCHNIOWE

Płynąca przez teren Gminy Trzebiechów rzeka Obrzyca jest prawobrzeżnym dopływem Odry, do której wchodzi dopływ w kilometrach 469,4 jej biegu, powyżej miejscowości Cigacice położonej nieopodal zachodnich krańców gminy. WIOŚ w Zielonej Górze prowadzi okresową kontrolę stanu czystości rzek na obszarze powiatu w ramach państwowego monitoringu środowiska, realizowanego w sieciach krajowych i regionalnej. Badania prowadzone są również przez inne jednostki w ramach tzw. monitoringu lokalnego. Na terenie gminy Trzebiechów monitoringiem lokalnym objęta jest zlewnia Obrzycy w Sadowej (w związku z funkcjonowaniem ujęcia wody dla Zielonej Góry).

W ostatnich latach obserwuje się poprawę jakości wód Odry (w zakresie zanieczyszczenia substancjami chemicznymi, związkami biogennymi, jak i pod względem bakteriologicznym). Woda w zakresie oznaczonych wskaźników odpowiada drugiej, lecz nie zawsze, klasie czystości wód powierzchniowych.

Układ sieci hydrograficznej rzeki Obrzycy jest bardzo skomplikowany. Tworzą go cieki naturalne, kanały, rowy melioracyjne i liczne powyżej Trzebiechowa jeziora. Kierunki przepływu tych cieków są zmienne i uzależnione od stanu wód regulowanych na budowach piętrzących. Rzeka ma nizinny charakter i cechuje się niewielkimi spadkami hydraulicznymi. Długość rzeki Obrzycy na terenie gminy Trzebiechów wynosi 10,43 km. Poza Odrą i Obrzycą sieć hydrograficzną uzupełniają następujące kanały: Głuchowski, Borkowski, Młynówka i Tomnica. Zgodnie z publikacją Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska „Stan środowiska w województwie lubuskim w latach 2013-2014” ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód powierzchniowych (na obszarze województwa lubuskiego wydzielono 205 jcw), na podstawie wyników państwowego monitoringu środowiska i prezentuje poprzez ocenę stanu ekologicznego (w przypadku wód, których charakter został w znacznym stopniu zmieniony w następstwie fizycznych przeobrażeń, będących wynikiem działalności człowieka – poprzez ocenę potencjału ekologicznego), ocenę stanu chemicznego i ogólną ocenę stanu. Stan/potencjał ekologiczny jest określeniem jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych.

Stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych klasyfikuje się poprzez nadanie jednolitej części wód jednej z pięciu klas jakości, przy czym klasa pierwsza oznacza bardzo dobry stan ekologiczny, klasa druga – dobry stan ekologiczny, zaś klasy trzecia, czwarta i piąta odpowiednio – stan ekologiczny umiarkowany, słaby i zły. W przypadku potencjału ekologicznego, klasa pierwsza i druga tworzą wspólnie potencjał „dobry i powyżej dobrego”. O przypisaniu ocenianej jednolitej części wód decydują wyniki klasyfikacji poszczególnych elementów biologicznych. Ocenę jednolitej części wód należy obniżyć do stanu „złego”, niezależnie od wyników stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego, jeśli nie są spełnione określone dla niej dodatkowe wymagania jakościowe związane z występowaniem w jej obrębie obszarów chronionych lub ze względu na sposób jej wykorzystywania (rekreacja, ujęcia wody pitnej- w przypadku

rz. Obrzyca jako zapasowego ujęcia wody dla Zielonej Góry).

Z powyższych reguł wynika, że stan jednolitej części wód można ocenić jedynie na podstawie jednego z trzech wymienionych wyżej elementów. Po uwzględnieniu spełnienia wymagań dodatkowych dla obszarów chronionych wykonano ocenę stanu jednolitych części wód, która wykazała, że 26 jcw osiągnęło zły stan. Z badań przeprowadzonych na rzece Obrzyca – ujście do Odry (ujęcie wody powierzchniowej "Sadowa") wynika, iż stan/potencjał ekologiczny jest umiarkowany, stan chemiczny dobry lecz ogólna ocena spełnienia wymagań dla obszaru chronionego będącego jednolitą częścią wód przeznaczoną do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożyci jest zła.

Klasyfikacja elementów i wskaźników jakości wód Odry pokazuje, że większość z nich mieści się w granicach I i II klasy jakości wód (stanie dobrym). Przekroczone nieznacznie są tylko wartości tzw. OWO, czyli węgla znajdującego się w związkach organicznych oraz fosforanów.

Gmina Trzebiechów ma niewielki wpływ na stan jakości wód rzeki Odry jednak w przypadku rzeki Obrzyca oddziaływanie jest już znaczące. Obrzyca jest ostatecznym odbiornikiem oczyszczonych ścieków z gminnej oczyszczalni w Trzebiechowie, dlatego w celu ochrony tych wód należy stale kontrolować jakość ścieku po oczyszczeniu. Ważnym elementem jest również uszczelnienie systemu odbioru ścieków, zminimalizowanie ilości ścieków nieoczyszczonych wprowadzanych bezpośrednio do środowiska. Sytuację pogarsza fakt, że zanieczyszczenia bakteriologiczne rzek wiążą się z wprowadzeniem do wód nieczyszczonych ścieków. Źródłem skażenia są również spływy powierzchniowe z pól i zanieczyszczone opady atmosferyczne.

Kolejnym niewątpliwie ważnym czynnikiem jest ilość i jakość środków ochrony roślin oraz nawozów sztucznych stosowanych w rolnictwie, które mogą przedostać się do wód powierzchniowych. W dobie intensyfikacji rolnictwa należy zweryfikować dawki nawozów i oprysków i stworzyć instrumenty do skutecznej kontroli ich przestrzegania.

W celu ochrony wód planujemy w ramach modernizacji oczyszczalni ścieków zakup wozu asenizacyjnego, który ma dowozić ścieki z miejscowości nie objętych

kanalizacją. Jednocześnie na terenie Gminy Trzebiechów mieszkańcy nie objęcie możliwością podłączenia się do sieci kanalizacyjnej mogą włączyć się do programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków współfinansowanego w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

7.2. WODY PODZIEMNE

Wody podziemne odgrywają szczególną rolę w procesie zaopatrzenia mieszkańców w wodę do celów pitnych i na potrzeby przemysłowe. Wielkość zasobów wód podziemnych na danym obszarze zależy od charakteru budowy geologicznej oraz rodzaju skał i osadów.

Obszar gminy leży w obrębie głównego zbiornika wód podziemnych (GZWP) nr 150 „Pradolina Warszawa – Berlin”. Jest to zbiornik czwartorzędowy, parowy o zasobach 456 tys. m³/dobę. Zbiornik posiada status najwyższej i wysokiej ochrony (ONO + OWO). W ppk nr 816 w Swarzynicach, określono wody podziemne pod względem fizykochemicznym odpowiadające wodom wysokiej jakości (klasa I b). W wodach stwierdzono zwiększoną zawartość azotu amonowego i manganu. W związku z tym wody z tego poziomu przed wykorzystaniem gospodarczym wymagają uzdatniania. Na naszym terenie przeważają wody w III klasie jakości określonej jako zadowalająca. Odnotowania zasługuje fakt, iż w całym województwie lubuskim stwierdzono poprawę jakości wód.

Aktualnie na terenie gminy Trzebiechów przeprowadzana jest kontrola ustawowego obowiązku posiadania zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe oraz sposobu pozbywania się tych nieczystości. Mamy nadzieję, iż akcja ta wpłynie na świadomość ekologiczną mieszkańców i związane z tym decyzje.

7.3. ZAOPATRZENIE W WODĘ

Obecnie gmina jest zaopatrzona w sieć wodociągową o długości 51,9 km z 694 przyłączami prowadzącymi do budynków mieszkalnych i gospodarczych. Siecią objęte jest 11 wsi korzystających z wodociągów wiejskich tj.:

- Trzebiechów, Mieszkowo, Swarzynice – ujęcie w Trzebiechowie,
- Podlegórz i Radowice, Ostrzyce – ujęcie w Podlegórzcu,
- Głuchów, Borek, Gębice, Ledno, Głęboka – ujęcie w Głuchowie.

W celu dalszego bezproblemowego użytkowania konieczna jest w pierwszej kolejności modernizacja stacji uzdatniania w m. Trzebiechów, w późniejszym szacie pozostałe SUW. Zadania są rozważane do realizacji w najbliższych latach w miarę możliwości finansowych gminy i pozyskiwania środków pomocowych.

Tab. 10 Charakterystyka poszczególnych SUW

Lokalizacja SUW	Wydajność SUW w m ³ /dobę	Aktualne zaopatrzenie w m ³ /dobę	Długość sieci wodociągowej w km	Przyłącza w km	Liczba podłączonych budynków
Trzebiechów	600	225	8,7	12,6	692
Mieszkowo				1,75	
Swarzynice				6,48	
Podlegórz	130	57	11,5	5,33	
Radowice				4,12	
Ostrzyce				4,22	
Głuchów	130	69	18,4	4,31	
Borek				2,16	
Gębice				4,06	
Ledno				1,7	
Głęboka				1,8	

Łączna wydajność gminnych stacji ujęć wody wynosi 860 m³/dobę, zdolność uzdatniania 1200 m³ i w pełni pokrywa aktualne zapotrzebowanie wynoszące 351 m³/dobę. Roczne zużycie wody na jednego mieszkańca wynosi średnio 35,6 m³.

7.4. KANALIZACJA

Na terenie gminy istnieje jedna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana we wsi Trzebiechów. Jest to obiekt mechaniczno-biologiczny typu kontenerowego „BIOBLOK” o wydajności maksymalnej 400 m³/dobę.

Tab. 11 Parametry oczyszczalni ścieków

Lokalizacja	Rok budowy	Rodzaj urządzeń	Maks. wydajność [m³/dobę]	Stan techniczny	Uwagi
Oczyszczalnia ścieków Trzebiechów	2005	„Bioblok” (2 jednostki) stawy stabilizacyjne	400	Wymaga modernizacji i rozbudowy	Sieć kanalizacyjna obejmuje część wsi Trzebiechów w tym: ubojnię drobiu, DPS, ZOZ, Zespół Edukacyjny

Jest to oczyszczalnia ścieków komunalnych i przemysłowych. Niska wydajność oczyszczalni powoduje jej maksymalne wykorzystanie przy nieznaczej liczbie podłączonych do kanalizacji gospodarstw domowych.

Większa część mieszkańców gminy (ok. 92%) zmuszona jest gromadzić ścieki w zbiornikach zlokalizowanych na terenie własnej posesji i opróżniać je taborem asenizacyjnym. Jest to bardzo uciążliwe i stanowi poważny problem w zakresie ochrony środowiska naturalnego. Na terenie gminy koncesje na wywóz nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych posiada pięć podmiotów. Planowana jest rozbudowa istniejącej oczyszczalni do 850 m³/dobę.

Gmina posiada opracowany projekt budowy sieci kanalizacyjnej w miejscowości Trzebiechów, jako miejscowości objętej aglomeracją. Sukcesywnie wykonywane są etapy budowy. Na dzień dzisiejszy do kanalizacji podpięte są 190 osoby, długość sieci to ok. 2,9 km. Większość przewodów to stare niezainwentaryzowane sieci, które wymagają odłączenia i zastąpienia nowymi.

Projekt kanalizacji przewiduje wybudowanie 5,6 km kanalizacji grawitacyjnej oraz 1,5 przewodów tłocznych. Ostatecznie podłączonych do kanalizacji sanitarnej będzie 1046 osób.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TRZEBIECHÓW NA LATA 2017-2020
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024**

Wartości wskaźników zanieczyszczeń ścieków surowych		
Wskaźnik	Wartość (średnioroczna z pomiarów)	Uwagi
1	2	3
BZT ₅ [mgO ₂ /l]	400,1	-
ChZT _{Cr} [mgO ₂ /l]	807	-
Zawiesina ogólna [mg/l]	124	-
Fosfor ogólny [mgP/l]	-	-
Azot ogólny [mgN/l]	-	-
Wartości wskaźników lub % redukcji zanieczyszczeń ścieków oczyszczonych ¹		
Wskaźnik	Wartość lub % redukcji zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym	Wartość (średnioroczna z pomiarów)
1	2	3
BZT ₅ [mgO ₂ /l]	25,0	10,9
ChZT _{Cr} [mgO ₂ /l]	125,0	46
Zawiesina ogólna [mg/l]	35,0	7,3
Fosfor ogólny [mgP/l]	-	-
Azot ogólny [mgN/l]	-	-

Odbiornik ścieków oczyszczonych zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym:	
Nazwa ciek: Rów melioracji szczegółowej MŁ-A	Kilometraż miejsca odprowadzania ścieków oczyszczonych: Ujście rowu melioracyjnego MŁ w km 6+000 Kanału Młynówka Ujście Kanału Młynówka do rzeki Obrzycy w km 4+900
Współrzędne geograficzne wylotu: N: 52°1'37,43" E: 15°44'22,85"	

¹ Należy zwrócić uwagę, że % redukcji zanieczyszczeń dotyczy ładunku wprowadzanego na oczyszczalnię i ładunku odprowadzanego z oczyszczalni, nie zaś zawartości % zanieczyszczeń w jednostce objętościowej ścieków

Dla osób, które nie mają możliwości podłączenia się do sieci kanalizacyjnej jest możliwość wybudowania przydomowej oczyszczalni ścieków. Gmina przystąpiła do Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich finansującego przydomowe oczyszczalnie. Mieszkańcy mieli możliwość wyboru rodzaju oczyszczalni spośród trzech typów:

- z drenażem rozsączającym, opartej na podczyszczaniu w warunkach beztlenowych realizowanym w osadniku gnilnym i polegającym na wstępnym podczyszczeniu ścieków przy udziale bakterii beztlenowych oraz doczyszczeniu tlenowym realizowanym przez złoża rozsączające;
- hybrydowej oczyszczalni mechaniczno biologicznej działającej na zasadzie osadu czynnego i złoża biologicznego, oczyszczanie beztlenowe realizowane w osadniku i tlenowe – realizowane w bioreaktorze na złożu biologicznym;
- bioreaktora hybrydowego wykorzystującego naturalne procesy fizyczno – chemiczne zachodzące w środowisku glebowym.

8. HAŁAS

Hałas w środowisku jest coraz silniej odczuwalnym problemem. Hałas rozumiany jako uciążliwość emitowana do środowiska, może wywierać ujemny wpływ na zdrowie ludzi, a także istotnie zmniejszać komfort życia w miejscach jego występowania. Uznaje się, że najbardziej szkodliwy dla zdrowia jest tzw. hałas środowiskowy otaczający nas wszędzie, a jego uciążliwość jest wynikiem stałego oddziaływania na organizm.

Hałas, jako zanieczyszczenie środowiska wpływa na jakość warunków zamieszkania i wypoczynku człowieka. Problem nadmiernego hałasu w naszym otoczeniu jest złożony i trudny ze względu na swoją wszechobecność, a także wysokie koszty działań zabezpieczających przed tym specyficznym zanieczyszczeniem. Do głównych źródeł hałasu kształtujących klimat akustyczny zalicza się:

- komunikację samochodową, tramwajową, lotniczą i kolejową,
- parkingi, zajezdnie autobusowe i tramwajowe,
- zakłady przemysłowe, rzemieślnicze, usługowe,
- obiekty publiczne, takie jak: stadiony, tereny zabaw, dyskoteki, kluby muzyczne, sklepy wielkopowierzchniowe,
- tereny budowy.

Dynamicznie rozwijający się transport drogowy w połączeniu z niedostateczną ilością dróg szybkiego ruchu, powoduje powstawanie przekroczeń wartości dopuszczalnych hałasu. Ze względu na szybki wzrost liczby pojazdów samochodowych hałas komunikacyjny jest głównym obciążeniem środowiska akustycznego. O poziomie hałasu komunikacyjnego decyduje wiele czynników, takich jak: natężenie ruchu pojazdów, prędkość strumienia pojazdów, stan techniczny pojazdów, rodzaj nawierzchni, rodzaj opon, płynność ruchu pojazdów, ukształtowanie terenu, przez który przebiega trasa komunikacyjna oraz rodzaj i szerokość drogi.

Gmina Trzebiechów jako gmina rolnicza, w dodatku o dość dużym obszarze objętym formami ochrony przyrody nie jest zagrożona przekroczeniami dopuszczalnych poziomów hałasu. Na terenie gminy nie istnieje rozbudowany przemysł, nie działają duże centra związane z obsługą ludzi. Główna droga biegnąca przez teren gminy to droga wojewódzka nr 278 relacji Szklarka Radnicka - Wschowa, która nie jest drogą o dużym natężeniu ruchu.

Elementem, który wpływa na akustykę mogą być niewątpliwie elektrownie wiatrowe. Na terenie gminy został uchwalony miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dopuszczający takie budowle w północno wschodniej części gminy w obrębie Ostrzyc. Jednak zgodnie z dokumentacjami i dotychczas funkcjonującymi wiatrakami można stwierdzić, że takie farmy wiatrowe nie generują hałasu przekraczającego dopuszczalne normy.

9. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Pole elektromagnetyczne to pole fizyczne, stan przestrzeni, w której na obiekt fizyczny mający ładunek elektryczny działają siły o naturze elektromagnetycznej. Pole elektromagnetyczne jest układem dwóch pól: pola elektrycznego i pola magnetycznego. Pola te są wzajemnie związane.

Występowanie i rozchodzenie się fal elektromagnetycznych w środowisku jest zjawiskiem naturalnym. Poza promieniowaniem naturalnym otacza nas duża ilość źródeł promieniowania wytworzonego w wyniku działania urządzeń zasilanych energią elektryczną:

- przemysłowych,
- medycznych,
- bezpieczeństwa (ochrona fizyczna obiektów, lokalizacja skradzionych pojazdów),
- łączności osobistej (sieci radiotelefoniczne, telefonie komórkowe),
- radiodostępowych sieci (lokalne sieci telefonii stałej z łączami radiowymi),
- radiodostępowych systemów przesyłu danych (dane, głos i obraz w postaci cyfrowej),
- systemów transmisji sygnałów i danych (sieci radiolinii),
- radiowych i telewizyjnych systemów nadawczych,
- systemów radiolokacyjnych (radary kontroli obszarów powietrznych i wodnych, radary kontroli płyt lotnisk, akwenów portów i red),
- linii i stacji elektroenergetycznych.

W środowisku naturalnym pole elektryczne o natężeniach przekraczających 1 kV/m występuje w otoczeniu napowietrznych linii przesyłowych 220 i 400 kV, a także na niewielkim obszarze pod liniami 110 kV. Pole elektryczne na ogrodzonym terenie stacji elektroenergetycznych może osiągać w niektórych miejscach wartości zbliżone do dopuszczalnych – są to jednak miejsca dostępne tylko dla osób uprawnionych. Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku oraz metody wyznaczania i sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych są określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól

elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883). Zgodnie z ww. rozporządzeniem wartości skutecznych natężeń pola elektrycznego promieniowania elektromagnetycznego dla zakresu częstotliwości od 3 MHz do 300 GHz (dla miejsc dostępnych dla ludności) nie powinny przekraczać 7 V/m.

Na terenie Gminy Trzebiechów występuje jedna wieża radiofonii komórkowej oraz linia 110 kV, która na niewielkim obszarze emituje pole elektryczne o natężeniu przekraczającym 1 kV/m. Pole elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0,3 kHz do 300 GHz wytwarzane jest głównie przez stacje radiowe i telewizyjne oraz stacje bazowe telefonii komórkowej.

Z badań przeprowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze najbliższej nas pomiary prowadzone są w miejscowości Bojadła, Sulechów oraz kilka punktów w Zielonej Górze. W pierwszym z miejsc wartości pomiarów nie przekracza 5,7% dopuszczalnych wielkości, w Sulechowie 3,4 %, a w Zielonej Górze maksymalnie 25 %.

10. OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SUSZĄ

Zagrożenie powodziowe Gminy Trzebiechów może wystąpić w okresie gwałtownych wiosennych roztopów oraz w czasie intensywne opadów letnich. Najsilniej narażone na podtopienia i zalania powodziowe są obszary położone w obrębie doliny Odry. Powierzchnia terenów zagrożonych zalaniem wynosi około 6400 ha. Wylanie rzeki spowoduje zalanie lub podtopienie znacznych obszarów wraz z całą infrastrukturą (szkoły, DPS, ubojnia indyków, stacja paliw), będzie także zagrożeniem dla zdrowia i życia miejscowej ludności.

Powódź z lipca 1997 roku została zaliczona do największych obserwowanych powodzi na Odrze, dlatego należy zwrócić szczególną uwagę na możliwie najskuteczniejszą ochronę tych terenów przed jej skutkami. Na terenie gminy zlokalizowanych jest 201 sztuk budowli komunikacyjnych (mosty, przepusty) oraz 17 sztuk budowli piętrzących (śluzę wałowe, zastawki piętrzące, przepusty). Wzdłuż rzeki Obrzycy biegnie lewostronny wał o długości 8,4 km, który zabezpiecza południowo-wschodnią część gminy. Odpływ wód z urządzeń piętrzących jest wymuszany przez 2 stacje pomp położone w Sadowej i Głuchowie. Najbardziej zagrożone na zalanie tereny położone są w Swarzynicach, Lednie, Głuchowie, Głębokiej, Mieszkowie. Mniej narażone są wsie Borek i Trzebiechów.

W roku 2013 Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze zrealizował inwestycję pn.: „Głęboka – Ledno – odbudowa i modernizacja wałów rz. Odry w km 464,3 – 466,6”. Realizowana była w celu podwyższenia bezpieczeństwa przed zagrożeniem powodziowym. Przedmiotowe przedsięwzięcie polegało na rozbudowie odcinka prawobrzeżnego wału przeciwpowodziowego rzeki Odry, usytuowanego w rejonie miejscowości Głęboka i Głuchów, będących fragmentem prawostronnego wału rz. Odry na odcinku km 434,7 – 469,5 rzeki.

Planowana inwestycja obejmowała:

- rozbudowę istniejącego wału na długości 2,627 km,
- rozbudowę dwóch przejazdów przez wał oraz czterech zjazdów z wału,
- zasypanie obniżeń przylegających bezpośrednio do stopy skarpy odpowietrznej,
- budowę zbiornika ziemnego o pow. ok. 3,0 ha w międzywale rzeki Odry,

projektowanego między innymi dla zaspokojenia potrzeb gruntowych do rozbudowy wału.

W celu właściwej ochrony przeciwpowodziowej gminy, a także pozostałych terenów województwa lubuskiego należałoby zrealizować następujące zadania:

- przebudowanie pozostałych odcinków wałów o małym rozstawie i złym usytuowaniu w stosunku do kierunku przepływu;
- ranaturyzacja niektórych odcinków rzek i ich dolin;
- podwyższanie niektórych odcinków wałów z odpowiednim poszerzeniem i wzmocnieniem konstrukcji;
- oczyszczanie i pogłębianie terenów międzywału;
- usuwanie przeszkód utrudniających spływ wód powierzchniowych;
- zwiększenie retencji glebowej poprzez przywrócenie naturalnych terenów podmokłych.

Pojawianie się częstych okresów bezopadowych (suszy) oraz dużych potrzeb poprawy stosunków wodnych na terenach rolniczych powoduje, że racjonalne gospodarowanie wodą, a przede wszystkim wszelkie działania zmierzające do zwiększenia zasobów wody powierzchniowej należy uznać za pilne. Gmina pozbawiona jest jezior jak i większych zbiorników wodnych. Wydaje się celowe rozważenie poza budową istniejących cieków wodnych i ich konserwacją, możliwość budowy małych zbiorników wodnych na istniejących ciekach, mających za zadanie magazynowanie okresowych nadmiarów wody i wykorzystywanie ich do celów gospodarczych (w tym rolniczych), a także do celów rekreacyjnych (turystycznych).

W roku 2016 powstała Spółka Wodna w Trzebiechowie. Niewątpliwie skuteczne funkcjonowanie spółki poprawi retencję wodną na terenie gminy i przyczyni się do lepszego zabezpieczenia zarówno w czasie powodzi jak i suszy.

Gmina Trzebiechów złożyła też wniosek o dofinansowanie samochodu gaśniczego dla OSP Trzebiechów w ramach Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego. Otrzymanie dofinansowania i samochodu znacznie poprawi bezpieczeństwo mieszkańców naszej gminy jak i gmin sąsiednich.

11. GOSPODARKA ODPADAMI

Z definicji zawartej w ustawie o odpadach, według której odpady komunalne są to „odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady nie zawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych”, wynika, że źródłami ich powstawania są:

- gospodarstwa domowe
- obiekty handlowo-usługowe i produkcyjne
- restauracje, stołówki i punkty gastronomiczne,
- Dom Pomocy Społecznej i urzędy,
- szkoły i przedszkole,
- ośrodek kultury i biblioteka,
- ulice, parki i cmentarze,
- podmioty gospodarcze.

W gospodarstwach domowych i obiektach infrastruktury powstają typowe rodzaje odpadów takie jak:

- odpady biodegradowalne (np. pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego)
- papier i tektura,
- tworzywa sztuczne,
- materiały tekstylne,
- szkło,
- metale,
- odpady mineralne (np. popiół)

Ponadto w skład strumienia odpadów komunalnych wchodzi również odpady wielkogabarytowe, odpady z produkcji rolnej, odpady z oczyszczania ulic i remontów obiektów budowlanych. Wśród odpadów wielkogabarytowych spotyka się najczęściej zużyte i zbędne sprzęty gospodarstwa domowego takie jak: lodówki, pralki, telewizory, odkurzacze, radia, meble, skrzynie i inne opakowania. Mogą tu także być różne odpady z remontów mieszkań i budynków jak: gruz, umywalki, zlewozmywaki, odcinki instalacji sanitarnych, przewodów elektrycznych, okna, drzwi, itp.

Odpady uliczne są to odpady pochodzące z mechanicznego lub ręcznego podczyszczania utwardzonych ulic, chodników oraz zawartość koszy ulicznych, które służą zapobieganiu zanieczyszczenia ulic i placów. Zmiotki uliczne są materiałem mineralnym, zawierają głównie pyły mineralne powstające na utwardzonych powierzchniach.

Od 1 lipca 2013 roku na terenie gminy Trzebiechów wprowadzono nowy system odbioru odpadów komunalnych, którym objęto nieruchomości zamieszkałe oraz niezamieszkałe. Wprowadzono jednolite zasady segregacji u źródła na: papier (niebieskie worki), plastik i metal (żółte worki), szkło (zielone worki), odpady biodegradowalne (brązowe worki lub zielone pojemniki) oraz pozostałości po sortowaniu (czarne pojemniki).

Ustanowiono także PSZOK (punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych) w Lednie, w którym odbierane są między innymi odpady wielkogabarytowe, budowlane, biodegradowalne oraz inne posortowane odpady.

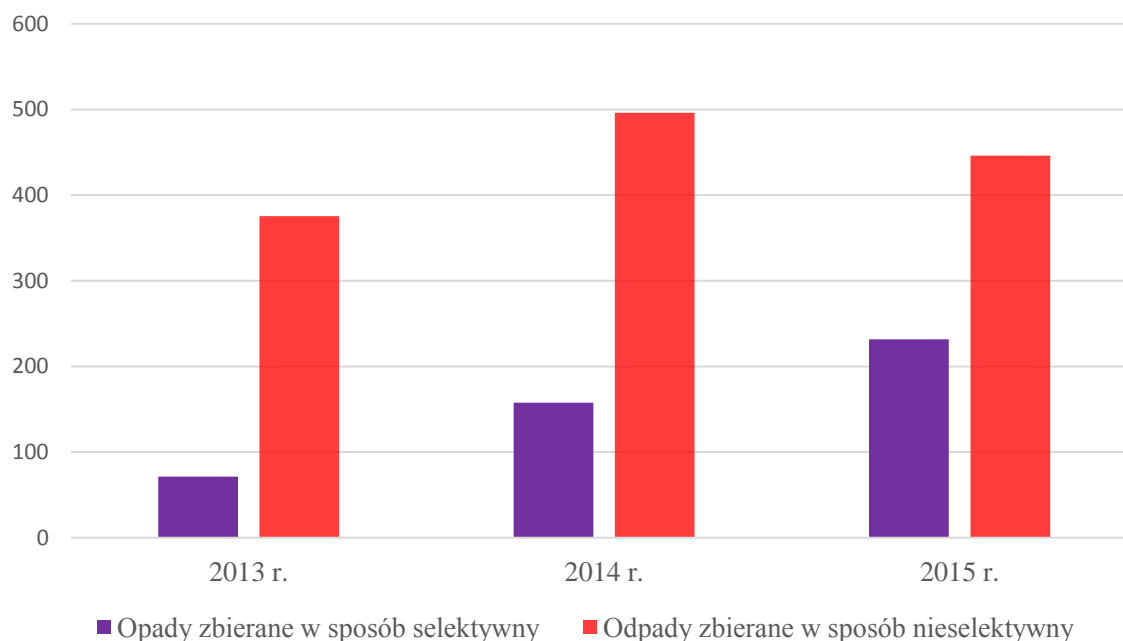

Bilans powstających aktualnie odpadów komunalnych na analizowanym obszarze Gminy Trzebiechów według sprawozdań składanych przez firmy odbierające odpady w nowym systemie przedstawia się następująco (średnia ilość odpadów w Mg na miesiąc)

Tab. 12 Średnia miesięczna ilość odpadów komunalnych w Gminie Trzebiechów

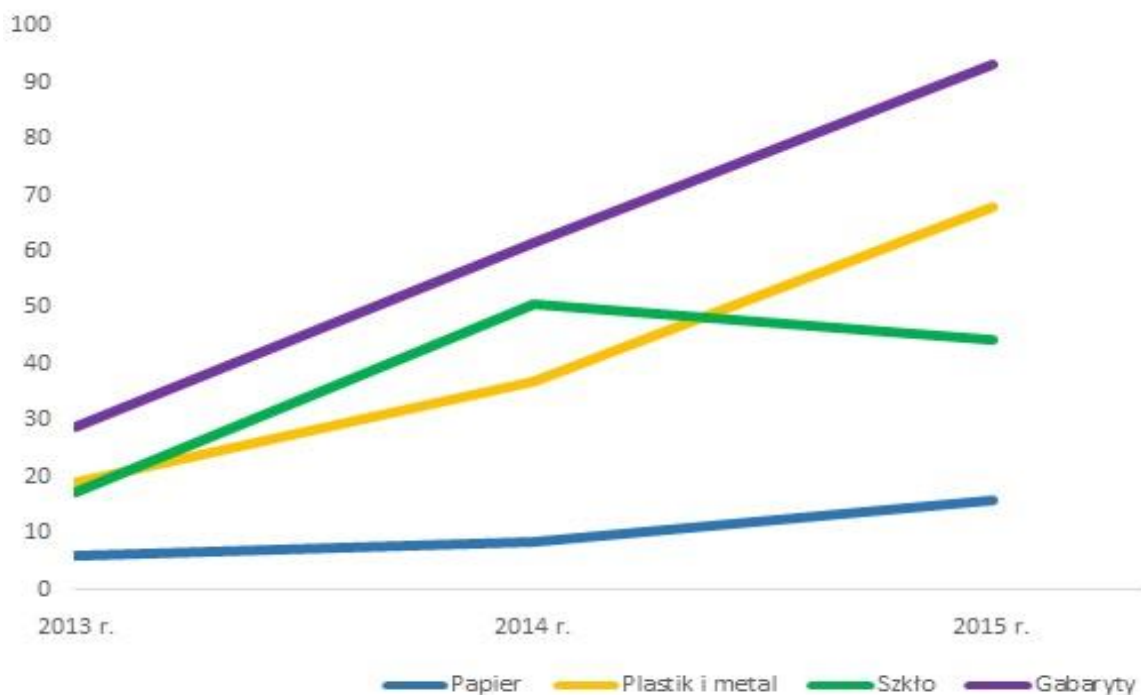
Rok	Segregowane [Mg/mc]	Pozostałości po segregacji [Mg/mc]	Razem [Mg/mc]
2013	11,86	31,29	43,15
2014	15,76	41,34	57,10
2015	27,55	37,16	64,71

Rys. 4 Porównanie ilości odebranych odpadów komunalnych zbieranych w sposób selektywny oraz pozostałości po segregacji w latach 2013 – 2015 (Gmina Trzebiechów)

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TRZEBIECHÓW NA LATA 2017-2020
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024**

Rys.5 Kształtowanie się tendencji w odbiorze sortowanych odpadów komunalnych (Gmina Trzebiechów)

**Dane dotyczące nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych
(Gmina Trzebiechów, porównanie lat 2014 i 2015)**

Tab. 13 Liczba mieszkańców i deklaracji z podziałem na nieruchomości zamieszkałe i niezamieszkałe

Nieruchomości wg sposobu zamieszkiwania	Liczba mieszkańców		Liczba deklaracji	
	2014 r.	2015 r.	2014 r.	2015 r.
Zamieszkałe	2752	2766	944	965
Niezamieszkałe	x	x	85	74
Razem	2752	2766	1029	1039

Tab. 14 Liczba deklaracji z podziałem na sortujących i niesortujących

Nieruchomości wg sposobu zamieszkiwania	Liczba deklaracji (odpady sortowane)		Liczba deklaracji (odpady niesortowane)	
	2014 r.	2015 r.	2014 r.	2015 r.
Zamieszkałe	861	895	83	70
Niezamieszkałe	77	69	8	5
Razem	938	964	91	75

**ROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TRZEBIECHÓW NA LATA 2017-2020
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024**

Tab. 15 Poziom recyklingu oraz ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dopuszczalny poziom masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. [%]	50	50	45	45	40	40	35
Gmina Trzebiechów [%]	31	8	-	-	-	-	-

Tab. 16 Minimalny poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła

	Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia [%]						
	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło	14	16	18	20	30	40	50
Gmina Trzebiechów [%]	40	43	-	-	-	-	-

Tab. 17 Minimalny poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych

	Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami [%]						
	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe	38	40	42	45	50	60	70
Gmina Trzebiechów [%]	100	100	-	-	-	-	-

12. ANALIZA SWOT GMINY TRZEBIECHÓW POD WZGLĘDEM ŚRODOWISKOWYM

ANALIZA SWOT W ASPEKcie ŚRODOWISKOWYM	
Mocne strony	Słabe strony
Ogrzewanie kompleksu budynków użyteczności publicznej oraz Zespołu Edukacyjnego piecami opalanymi biomasą	Stan jakości powietrza z uwagi transport drogowych, gosp. domowe opalane piecami węglowymi
Remonty i budowy dróg gminnych	Niezadawalający stan techniczny infrastruktury drogowej
Prowadzenie badań fizykochemicznych i mikrobiologicznych wody oraz odprowadzanych ścieków	Sporadyczne i nieznaczne przekroczenia dopuszczalnych norm czystości wody
Bezpłatny odbiór odpadów zawierających azbest od mieszkańców gminy	Wciąż duża liczba w większości pokryć dachowych zawierających azbest
Modernizacja oświetlenia ulicznego na LED	Nieuregulowana gospodarka ściekowa
Systematyczne realizacja etapów budowy kanalizacji w m. Trzebiechów, uruchomienie programu dofinansowania przydomowych oczyszczalni ścieków w pozostałych miejscowościach (możliwość pokrycia wkładu własnego z środków NFOŚiGW)	Niezadawalający stan urządzeń oczyszczalni ścieków i SUW Trzebiechów
Szanse	Zagrożenia
Realizacja przyjętych programów i zamierzeń inwestycyjnych	Trudności związane z realizacją planów z uwagi na konflikty społeczne
Wzrastająca świadomość ekologiczna mieszkańców	Brak środków finansowych na realizację inwestycji w gospodarstwach indywidualnych
Możliwość pozyskania dofinansowania unijnego w ramach nowego okresu programowania (RPO WŚ 2014-2020)	Utrudnienia proceduralne przy pozyskiwaniu środków finansowych z zewnątrz, brak środków finansowych na pokrycie wkładu własnego
	W przypadku inwestycji drogowych brak środków pomocowych na pokrycie wkładu własnego

13. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE

Wyznaczone cele i kierunki interwencji powinny być zgodne z celami i kierunkami interwencji określonymi w programie dla powiatu zielonogórskiego. Z uwagi na to, iż powiat jeszcze nie wykonał programu cele powinny być zgodne również z „Programem Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2012-2019 z perspektywą do 2019 roku”, które brzmią:

- kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza,
- osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochrona przeciwpowodziowa,
- Doskonalenie systemu gospodarki odpadami, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz hierarchią sposobów postępowania z odpadami,
- ochrona, odtwarzanie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności,
- zmniejszenie uciążliwości hałasu poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów,
- ochrona przed negatywnym oddziaływanie pól elektromagnetycznych,
- ograniczenie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii.

Sprecyzowane cele i kierunki interwencji wynikają ponadto z opracowanej analizy SWOT Gminy Trzebiechów w aspekcie środowiskowym.

Tab. 19 Zestawienie celów i kierunków interwencji

Lp	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyko	Lata realizacji
1	Gospodarka wodno-ściekowa	Poprawa jakości wód	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej	Budowa kanalizacji sanitarnej lub przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina, mieszkańcy	Brak środków komunalnych i prywatnych, nieotrzymanie środków zewnętrznych	2017-2019
2	Gospodarka wodno-ściekowa	Poprawa jakości wód	Oczyszczenie ścieków z terenu gminy	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków	Gmina	Brak środków w budżecie, nieotrzymanie środków zewnętrznych	-2019
3	Klimat, powietrze, hałas	Poprawa jakości powietrza na terenie gminy	Ograniczenie niskiej emisji	Budowa, remonty dróg gminnych, modernizacje nawierzchni dróg celem poprawy bezpieczeństwa, płynności ruchu,	Gmina	Brak środków w budżecie, nieotrzymanie środków zewnętrznych	2017-2024
4	Klimat i powietrze	Poprawa jakości powietrza na terenie gminy	Ograniczenie niskiej emisji	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	Gmina	Brak środków w budżecie, nieotrzymanie środków zewnętrznych	2017-2020
5	Klimat i powietrze	Poprawa jakości powietrza na terenie gminy	Ograniczenie niskiej emisji	Gazyfikacja gminy	Podmioty sektora energetycznego	Brak zainteresowania inwestycją przez firmy sektora gazowego	2017-2020
6	Klimat i powietrze	Poprawa jakości powietrza na terenie gminy	Ograniczenie niskiej emisji	Rozwój edukacji ekologicznej skierowanej na zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii, modernizacji ogrzewania i stosowania odnawialnych źródeł energii	Gmina	Brak zainteresowania społecznego	2017-2024

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TRZEBIECHÓW NA LATA 2017-2020
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024

Lp	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyko	Lata realizacji
7	Gospodarowanie odpadami	Wyeliminowanie ryzyka dla zdrowia mieszkańców	Eliminowanie odpadów niebezpiecznych ze środowiska	Kontynuacja likwidacji odpadów azbestowych na terenie gminy	Gmina	Brak środków w budżecie, brak programów pomocowych	2017-2020

Istotnym celem dla przyszłego funkcjonowania Gminy Trzebiechów jest inwestycja gazyfikacji gminy. Z uwagi na specyfikę i zakres działań nie może być zrealizowana przez gminę. Wykonać ją mogą jedynie firmy sektora energetycznego. Wstępnie 27 września 2016 zostało podpisane porozumienie m.in z firmą EWE Energia Sp. z o.o. reprezentującą sektor gazowy celem którego jest wytwarzanie i równoważenie zapotrzebowania, dystrybucji lub obrotu energią z OZE lub z innych źródeł lub paliw. Mamy nadzieję, iż stanowi to wstęp do budowy sieci gazowej w naszej gminie.

W harmonogramie wyodrębnione zostały zadania własne gminy finansowane z budżetu oraz zadania monitorowane realizowane ze środków zewnętrznych. Wdrażanie Programu Ochrony Środowiska powinno być możliwe między innymi dzięki stworzeniu sprawnego systemu finansowania, w którym podstawowymi źródłami są zarówno środki budżetowe jak i pozabudżetowe tj. fundusze ekologiczne, programy pomocowe oraz środki własne inwestorów, a także budżet gminy.

Do instrumentów finansowych gminy w zakresie ochrony środowiska należą:

- opłaty za korzystanie ze środowiska,
- kary za korzystanie ze środowiska,
- inne.

Jednostki organizacyjne, instytucje i podmioty realizujące zadania inwestycyjne w zakresie ochrony środowiska i przyrody oraz zadania w zakresie edukacji ekologicznej, mogą uzyskać pomoc finansową ze środków funduszy strukturalnych, funduszy celowych, fundacji oraz banków. W zależności od rodzaju zadania formą dofinansowania może być dotacja, preferencyjny kredyt lub pożyczka. Poniżej przedstawiono potencjalne źródła finansowania dla zadań określonych w Programie ochrony środowiska:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW),
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020 (RPOWL),
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- Lokalna Grupa Działania,

- Fundusz Spójności,
- Euroregion Sprewa – Nysa – Bóbr,
- Urząd Marszałkowski Dep. Rolnictwa, Zasobów Naturalnych, Rybactwa i Rozwoju Wsi.